

O. Stanislav Škrabec.

Spisal P. S. Z.

Svoj čas je imenoval nekdo velikolaški okraj z obsežno ribniško dolino — „slovenski Lacij“ (Latium). No, če smemo — po Ovidovem — rabiti v majhnih stvareh velike primere, potem to nazivanje ni ravno krivično. Res, da nam je dala gorenjska stran Vodnika in Prešerna, pesnika, ki sta v nas prva, oni po času, ta po duhu; res, da se je Kopitar, prvi pravi slovenski jezikoslovec, porodil na Gorenjskem —: a tudi ribniški okraj se sme s ponosom ozirati na velikane v naši slovstveni zgodovini. Trubar blizu na meji je začel orati ledino slovenske književnosti; drugi so nadaljevali; Levstik in Stritar sta nam pletla nevenljivih vencev v poeziji in prozi; naš zaslužni, preko naših mej slavni o. Stanislav Škrabec nam pa čisti in lika slovenščino kot jezikoslovec globoke učenosti.

O. Stanislav Škrabec se je porodil v Ribnici 7. januarja 1844. od dobrih kmetiških starišev. Pri krstu so mu dali ime Anton. Mladi Anton je že v domači šoli kazal veliko nadarjenost in izredno veselje do učenja. Zato so ga stariši poslali v ljubljanske šole, kjer je na gimnaziji razodeval veliko nagnenje do jezikoslovja. Prebiral je s posebnim veseljem Kopitarjevo slovnico in tudi Miklošičeva primerjajoča slovnica mu ni bila neznana; hodil je v licealno knjižnico in prelistaval tam njeno prvo izdanje.

Po dovršenem osmem gimnazijskem razredu in zrelostnem izpitu na ljubljanski gimnaziji ga je gnala želja v frančiškanski samostan. Sprejeli so ga in 26. avgusta 1863. na Trsatu preoblekli ter mu redovniku nadeli ime Stanislav.

Po končani enoletni poizkušnji v noviciatu je zapustil Stanislav prijazni Trsat in šel v bogoslovje na Kostanjevico pri Gorici, zadnji dve leti pa v Ljubljano, kjer je prejel 3ega avgusta 1867 mašniško posvečenje in daroval prvo sv. mašo v frančiškanski cerkvi.

L. 1868. je bil o. St. Škrabec že na novomeški, tedaj še frančiškanski gimnaziji namestni učitelj. Tu je po izpričevanju učiteljev in učencev z veliko vnemo in z lepimi uspehi poučeval mladino v klasičnih jezikih do konca šolskega l. 1870. Tedaj pa so frančiškanom vzeli gimnazijo ter odslovili vse patre, ki še niso imeli stalnega naslova

„c. kr. profesor.“ Od frančiškanov, ki so tedaj ostali na gimnaziji, živita le še o. Bernard Vovk, splošno hvaljeni profesor matematike in fizike, in o. Ladislav Hrovat, znani slovenski pisatelj. Med onimi pa, ki so gimnazijo zapustili, je bil tudi o. Stanislav. Gotovo niso vedeli tedanji šolski preosnovatelji, koga so odslovili z mladim Škrabcem, koliko učiteljsko moč so odvzeli gimnaziji!

Ker so redovni predstojniki poznali o. Škrabčevo nadarjenost in lepe zmožnosti,

O. Stanislav Škrabec.

so ga poslali v Gradec na vseučilišče. Tam je ostal tri leta in napravil z odličnim uspehom preizkušnje iz klasične filologije in iz slovenščine za spodnje in zgornje gimnazije. Jeranova „Danica“ je pred nekaj leti poročala, da mu je pri teh izpitih rekel profesor slovenščine: „Red si zapišite sami, kakršnega hočete; jaz bom z veseljem podpisal najboljšega.“

Študije na vseučilišču so bile dovršene, dovršene z laskavimi opombami na kolekovanjih polah. Kam sedaj?

O. Stanislav je šel na Kostanjevico pri Gorici. Le-tu je na domači redovni gimnaziji zastavil vse svoje moči klerikom svojega reda kot profesor ali lektor — vernikom v cerkvi in izpovednici kot duhovnik, vsem Slovencem pa kot pisatelj in učenjak na jezikoslovnem polju.

Če sem prav preračunal, teče že devetindvajseto leto, odkar je o. Stanislav prevzel pouk klasičnih jezikov na redovni gimnaziji. Mnogo njegovih učencev že dela v svojem redovnem poklicu celo vrsto let za blagor slovenskega ljudstva; nekaj jih je tudi v svetni obleki; a vsi se o. Stanislava, svojega ljubljenega lektorja, spominjajo s pravo notranjo hvaležnostjo. Kdor je imel le količikaj dobre volje, je moral pri njem mnogo pridobiti. Zakaj o. Stanislav je učitelj po poklicu, ki vé, kaj zahteva šola od učencev in kaj od učitelja.

Glavna dolžnost dobrega učitelja je izvestno ta, da je sam izvrstno izveden v stroki, katero poučuje. Z o. Stanislavom bode v tem oziru težko primerjati kogarkoli. Sam je že kot višješolec do dna proučil od starih klasičnih jezikov latinščino in grščino, od novih pa slovenščino, nemščino in deloma vse druge evropske jezike, zlasti slovanske. Zato pa mu je tudi lahko učencem jasno razlagati in razvozljavati sleherni vozal pri branju klasikov. Sam z mladeniško navdušenostjo vnet za svoj predmet, vžiga tudi učence za branje in doumevanje klasikov, posebno Cicerona in Horacija. Ni mu do tega, da učenci veliko preberó, pač pa, da tisto, kar beró in kar se učé, dobro

prebavijo. Jasna mora biti vsaka beseda, jasna zveza posameznih stavkov in odstavkov, jasna celota. Površnost mu je silno zoprna. Pri tem pa učitelj Škrabec zopet ni suhoparen, pust pedant. Z mirno vestjo je zapisal o sebi besede: „Jaz gotovo ne želim mladini greniti življenja in za dvojke že celo nisem vnet — profesorji, ki jih mnogo pišejo, jih pišejo pravzaprav sami sebi — vender se mi zdi, da učenje nima biti igranja, tudi ne le mehanično vtepanje.“¹⁾ Če spozna, da je učenec bolj nadarjen, zahteva več od njega; z manj nadarjenimi pa mnogo potrpi; vendar marljivosti zahteva tu in tam. Strankarstva ne pozna; vse objema s pravo očetovsko ljubeznijo, ki prizanaša, po potrebi pa tudi resno posvari. Strogost blaži v tem izbornem učitelju ljubezen, ljubezen pa omejuje strogost. Glavni namen o. Stanislava v šoli je ta: napraviti iz učencev dobre redovnike, izobražene duhovnike in koristne ude človeške družbe. Korist njegovega truda naj uživajo učenci, uživaj ga redovna provincija in pa slovenski narod, katerega ljubi iz dna srca.

V resnici! O. Stanislav je narodnjak v pravem pomenu besede. Napak lastnega naroda nikoli ne taji, a vedno rad svetuje, kako naj bi se odpravile. Slovencem od srca vdan in za njihov napredek goreč, vendar drugih narodnosti ne zaničuje in jim ne krati njihovih pravic. Goreča ljubezen, katera žari v plemenitem njegovem srcu do naroda, se kaže v vsem njegovem delovanju. „Naš slovenski jezik“, piše on sam, „je najdražji zaklad, ki nam ga je Bog dal ko narodu, ko Slovencem; zato je gotovo božja volja, da ga ljubimo, kaker Nemec nemškega in Lah laškega in da lepo ravnajmo z njim in eden drugemu povejmo, keder vidimo, da kedo tako govori ali piše, kaker jeziku ni primerno, ter ga pači in kvari.“²⁾ Ljubezen do slovenščine je gnala o. Stanislava, da se je učil vseh slovanskih jezikov in prodrl še celo v sanskrt; in zopet le ljubezen do drazega mu naroda ga sili, da se trudi za

¹⁾ Cvetje XVIII. 6. — ²⁾ Cvetje III. 10.

njegov napredek kot urednik „Cvetja z vertov sv. Frančiška“ že dolgo vrsto let. Te goreče ljubezni mu do danes ni moglo pogasiti ne zaničevanje, s katerim so nekateri sprejemali njegove dobromisleče nasvete, ne nehvaležna malomarnost, s katero so plačevali njegov trud. Za svoje nasprotnike ima le kratek odgovor: „Vse, kar sem pisal, sem pisal iz ljubezni do slovenščine in iz ljubezni do Slovencev, vseh skupaj, kaker tudi vsakega posebej.“¹⁾ Kako zelo ljubi o. Škrabec slovenski jezik, pričajo tudi te-le besede: „Jaz sem želel od svojih gimnazijskih let nadalje, in to je bil edini cilj mojega jezikoslovnega prizadevanja vse do današnjega dne, da bi se naši knjižni slovenščini vstanovila edinstvena, čedna, pa ob enem čisto slovenska izreka, veljavna za šolo in javno občevanje olikanih stanov.“²⁾

O. Škrabec želi od srca, da se približamo po mogočnosti drugim slovanskim narodnostim, posebno Hrvatom, in se mej seboj podpiramo. Vendar ima pa tudi ta hvalevredna vzajemnost svoje meje. „Da bi mi odrekli se pravici pisati po zakonih slovenščine zato, da bi bili bližje Hrvatom, tega ne.“³⁾ Sami sebe in svojih pravic iz ljubezni do družih zaničevati ne smemo. Ostanimo v ljubezni, združujmo se v vzajemnosti, a ne sebi v škodo! „Hrvatje niso nigdar nas vprašali, ako so hoteli kaj prenarajati v svojem jeziku in svoji pisavi, in nigdar niso v tem oziru ničesar vkrenili nam na ljubo. Le mi bi se radi „približali“ vsem Slovenom. In vendar sami vzderžujemo svojo literaturico; celo podpore dobivajo več Hrvatje od nas, kakor mi od njih. Zakaj torej tolikanj zaničujemo sami sebe?“⁴⁾

„Slovenci moji, bodimo možje in ne zamerjajmo si odkritoserčnosti! Ljubimo resnico, četudi ni namazana sè vsemi sladkimi besedami. Med in teržaške fige nas ne bodo rešile, resnica le nas more in resnična bratovska ljubezen!“ . . .⁵⁾ „Pravi vzrok pa, da ginemo, je po mojem prevéerjenju to, ker sami sebe

in svoj jezik zaničujemo. To je tista lepa lastnost, ki nam ne dá priti do veljave in moči, ki nas bo tudi gotovo pokopala, preden bi bilo treba, ako se je za časa ne rešimo.“¹⁾ Tako je tožil že l. 1884. Mila tožba in prijazna, proseč opomin za vse malomarne Slovence!

Prava ljubezen do naroda se pa ne sme razodevati v žalostnem zdihovanju ali v ošabnem bahanju, ampak prava ljubezen dela. P. Stanislav je delal in še dela veliko za povzdigo in napredek slovenskega naroda,

„Cvetju z vertov sv. Frančiška“ je bil on glavni ustanovitelj in sodelavec, čez petnajst let že je pa listu tudi urednik. Veliko lepih, namenu lista primernih člankov je spisal zanj. Pred vsem pa kdo ne pozna njegovih temeljitih jezikoslovnih razprav — na platnicah „Cvetja“? Pa tudi drugod se je že prej pokazal temeljitega jezikoslovca. Takoj drugo leto svoje profesorske službe v Novem mestu je izdal učeno razpravo „O glasu in naglasu našega knjižnega jezika v izreki in pisavi“ v „Letnem poročilu“ novomeške gimnazije leta 1870. O tem spisu se je rajni profesor Valjavec zelo pohvalno izrekel in hvalo mu mora dati vsakdo, posebno, če pomislimo, da je o težki stvari zelo temeljito pisal šestindvajsetletni mladenič, še preden je šel na vseučilišče. Tej razpravi je hotel pozneje še marsikaj dodati, pa dolgo ni našel urednika, ki bi sprejel jezikoslovno razpravo. Slednjič je priobčil nje nadaljevanje v „Soči“, katera pa takrat menda še ni tekla po sedanji strugi. Tudi za „Kres“ je spisal neko razpravo in parkrat se odlikuje njegovo ime v Jagićevem „Archivu“.

Končno je p. Škrabec z ozirom na to, da so tedanji slovenski listi njegova jezikoslovna dela nehvaležno odklanjali, in ni bilo upanja, da se ustanovi poseben list za jezikoslovje — začel rabiti za svoje razprave ovitek ali platnice „Cvetja“. Tu je razvijal in razvija še danes svoje jezikoslovne nazore gledé prave pisave in izreke v književni sloven-

¹⁾ Cv. V. 9. — ²⁾ Cv. XIX. 2. — ³⁾ Cv. VIII. 10.

⁴⁾ Cv. V. 3. — ⁵⁾ Cv. VIII. 2.

¹⁾ Cv. V. 4.

ščini, in o njegovih dokazih lahko rečemo, da jih znanstveno še nihče ni mogel ovreči.

* * *

Kakšni so nazori o. Stanislava o književni slovenščini?

On želi, da bi se naši književni slovenščini „vstanovila edinstvena, čedna, pa ob enem čisto slovenska izreka in pisava, ki bi bila veljavna za šolo in javno občevanje olikanih stanov.“ Gre mu torej za pravopis in za čisto izreko knjižne slovenščine.

Kako doseči eno in drugo? O. Škrabec piše tako-le: „Naš pravopis, znanstveni, kaker tudi vsakdanji, mora biti, če hočemo, da bo vreden tega imena, zgodovinsko-fonetičen... Podlaga pravopisu ima biti zgodovinsko opravičena izreka.“¹⁾ Toda izreka je po raznih krajih različna. Katera je torej prava? Kaj naj bo merodajno za knjižni jezik? O. Stanislav odgovarja: „Kar je od začetka našega slovstva t. j. od šestnajstega stoletja pa do zdaj povsod t. j. v vseh glavnih narečjih v navadi, to je pred vsem drugim kar se ne more in ne sme spreminjati, dokler naša slovenščina ostane, kar je, poseben slavenski jezik. Kjer pa gredo narečja razna pota, mislim, da se bomo po pravici držali tistega, ki je dosledniše ohranilo, kar imamo skupnega s storo slovenščino ali hervasčino... Sploh pa mislim, da v posameznih primerih nikaker ne bi bilo težko izreko in pravopis prav in za trdno določiti, samo da smo edini v principu. Kdor torej v resnici ljubi naš knjižni jezik, naj bi skušal pripomoči k sporazumljenju v načelnem vprašanju.“²⁾ Tega načela se drži trdno. Že l. 1880. je pisal: „Pravilo pravopisu ni etimologija temu izreka — izreka nekega določenega časa in kraja.“³⁾ Čas pa je XVI. stoletje. „V pisavi nam velja fonetika XVI. veka.“⁴⁾ Nazaj ne smemo, zakaj: „Mi skušamo namreč jezik pisati, kakeršen je, ne pa, kakeršen bi po vkrepanju učenih jezikoslovcev imel biti, ali kakeršen

je mogoče da res bil nekedaj v svoji pred-literaturni dōbi.“¹⁾ „Ker mi ne pišemo stare slovenščine, zato se mi zdi, da imamo pisati tako, kaker se beseda izgovarja v novi slovenščini in sicer v nje zgodovinski dōbi. Trubar nam je mejnik, ki čezenj ne sezimo nazaj, ker se za njim ne vemo kje vstavljati.“²⁾ „Le izreka XVI. stoletja more biti podlaga našemu pravopisu in meja, čez katero ne smemo seči nazaj, ako se nočemo zgubiti v samovoljno prenašanje.“³⁾

Pa tudi naprej čez XVI. stoletje ne smemo. „Res je, da imajo pridige p. Rogerija marskaj za jezikoslovca spomina vrednega, vendar je ob njegovem času slovenščina že na današnji stopnji glasoslovnega razvitka, ne več na stopnji XVI. stoletja.“⁴⁾ Ravno tako tudi stara slovenščina ne more biti podlaga našemu književnemu jeziku. „Pri nas ne gre pisati *smijal* (nam.: *smejäl*) kaker so začeli nekateri, ki našo novo slovenščino po vsi sili na staroslovenska kopita nategujejo.“⁵⁾ Stari slovenščini dostojna čast, a ž njo naše kvariti ne smemo! „Stara slov. le imej svoje pravice; naši zato ne jemljimo njenih.“⁶⁾

Kakor pa je treba pravopis uravnati po izreki XVI. stoletja, tako tudi izreko samo. Škrabec piše: „Ali to XVI. stoletje, ako je tako imenitno za pravopis naš, ni li enako tudi za pravo izreko?“

Čas, na katerega se mora opreti ali bolje postaviti naša književna, naša edinstvena, izobrazena izreka in pisava, je potemtakem določen. Treba je določiti še kraj ali dialekt, ki mora biti podlaga književnemu jeziku. Raziskavanje o tem je pa nehvaležno delo. Toda kaj: končna sodba bodi objektivna, brez samoljubja, nepristranska, saj se tu ne gre za prednost tega ali onega kraja, ampak za splošno korist Slovencev. Tako je mislil p. Stanislav, ko je sprejel načelo: „Podlaga književni izreki je in mora biti dolenjski in notranjski dialekt, ne zato, ker domači dialekt tega ali tega, temuč prvič zato, ker je ta dialekt temelj naše književne sloven-

¹⁾ Cv. XVII. 7. — ²⁾ Cv. XVII. 7. — ³⁾ Cv. I. 2.
⁴⁾ Cv. III. 1.

¹⁾ Cv. II. 6. — ²⁾ Cv. II. 7. — ³⁾ Cv. XII. 5.
⁴⁾ Cv. III. 5. — ⁵⁾ Cv. III. 9. — ⁶⁾ Cv. VII. 2.

ščine, ta izreka ji torej takorekoč prirojena, drugič zato, ker so v tem dialektu razni slovenski glasovi po spričevanju domačih kakor ptujih jezikoslovcev najrazločnejše ohranjeni. Ali nevglaženosti in preproščine se mora znebiti in tu stopijo ostali dialekti v svoje pravice . . . Ne hrepenim in ne iščem, kako bi brez ozira na druge le kranjščino posadil na prestol.“¹⁾ S tem načelom pa družih dialektov ni zavrgel; tudi ti vsi imajo svoje pravice, samo da se ne upirajo splošnim pravilom zapadnega narečja. Zato piše: „Brez škode pripuščamo, da se nam knjižna slovenščina v posameznih rečeh opira na druga naša narečja, kaker štajersko ali prekmursko, samo da s tem ne pride v nasprotje s katerim občnim zakonom kranjskega narečja, ki ji je prava splošna podlaga.“²⁾

To je torej temelj, na katerem stojé vse jezikoslovne razprave o. Stanislava, temelj, na katerem sloni novi Pleteršnikov „Slovar“ in Levčev „Pravopis“.

S tega stališča se ozira učeni jezikoslovec na pisavo in izreko naše slovenščine, s tega stališča zasleduje napake in nedoslednosti tu in tam.

Poglavitna napaka, zoper katero se ne prestando bojuje, je izreka trdega *l* za čisti *l* namesto kratkega *u* ali angleškega *w*.

Zakaj zahteva za trdi *l* izreko *w* ali *u*, pove sam, ko piše: „Da pa zahtevam za omenjeni *l* izreko (angleškega) *w*, to je zato, ker se mi zdi, da stare izreke XVI. stoletja v tem primeru ne moremo več vpeljati, ker nam je glas poljskega *ł* (trdega *l*) tako iz navade prišel, da ga večina tako izobraženih kaker priprostih naših Slovencev gotovo ne zna izgovoriti; čisti *l* . . . pa je v tem primeru neslovanski“,³⁾ kar je o. Stanislav dovolj jasno dokazal s stališča vseh slovanskih jezikov.⁴⁾ Zato je mogel zapisati besede: „*ł* (trdi *l*) izgovarjati za *l* pred soglasniki in na koncu ni pravilno, ker zakon našega jezika zahteva, da ga izgovarjamo ko *u* ali *w*.“⁵⁾ — Ko so mu gotovi ljubitelji eljanja nasproti postavili

nekaj ugovorov, se je obrnil o. Stanislav do dr. Jan Baudouin de Courtenay-a, zdaj profesorja na krakovskem vseučilišču, ki je med Slovani prva avtoriteta v fonetiki, češ: kako on misli o prepornem vprašanju. Le-ta je odgovoril popolnoma v zmislu o. Stanislava, potrdil vse njegove dokaze in še pristavil v pismu: „Vi . . . in ravno Vi morate imeti v takih vprašanjih odločilni glas — naj si tista ‚gospôda‘ izmišlja, kar jej ljubo in drago . . .“ „Sè stališča slovanstva je torej sodba izrečena, in ta je odločna o b s o d b a mladostlovenskega ‚eljanja‘“,¹⁾ pristavlja o. Stanislav,

Druga stvar, za katero se o. Stanislav že ves svoj čas svojega strokovnjaškega delovanja poteguje, je pisava in posebno izreka slovenskega polglasnika t. j. glasu, za katerega nimamo posebnega znamenja in ni *e*, kakor ga navadno pišemo n. pr. v besedah *ves*, *pes*, *tema*, *bezeg*, ampak je glas, ki nima z *e*-jem nobene zveze; bližji je glasu *a*, kot *e*, kar se v besedah *smert*, *pert* i. dr. jasno čuti; zato so ga mnogi, in tudi Škrabec ga je dalje časa pisal s prevrnjenim *e*, dasi ga sedaj v navadni pisavi piše vedno z *e*. Ne izgovarja se kot *e*; ampak ta glas se dela v ustih tam, kjer *a*, in se „kar se dá na kratko in brez natezanja“ izgovarja. Natančnejši pouk o tem, kako se izgovarja in kje stoji ta polglasnik, dobi vsakdo v „Cvetju.“²⁾

Vrh prave izreke polglasnika pa terja, da se izrekajo pravilno tudi samoglasniki vsak po svojem glasu in naglasu. Vsakdo dobro vé, da nima vsak *a* ali *e*, ali *o* povsod istega glasu; kaj družega je *dan* (Tag) in *dan* (gegeben); *pot* (Schweiss) in *pot* (Weg) itd., in dobro je znano, da ima vsaka beseda svoj posebni naglas. Da pa moremo vedeti za mero glasu in določiti pravi naglas, zato je o. Stanislav po daljšem premišljevanju izbral gotova znamenja za glas in naglas, ki nam natančno povedó, kdaj imamo glas kratko, kdaj dolgo izgovoriti, kdaj zategniti, kje in kako besedo poudariti. Za edinstvenost

¹⁾ Cv. V. 2. — ²⁾ Cv. II. 11. — ³⁾ Cv. III. 5.

⁴⁾ Prim. Cvetje III. 5; VIII. 12; IX. 1, 2; XVII. XVIII. in dr. — ⁵⁾ Cv. VIII. 12.

„Dom in Svet“ 1902, št. 2.

¹⁾ Cv. XVII. 12. — ²⁾ Cv. X. 1. itd.

književne pisave in izreke so po njegovem znamenja neobhodno potrebna. Seveda ne zahteva, da bi jih pisali v vsakdanji pisavi, pač pa bi jih morali pisati v knjigah, ki imajo namen slovenščino učiti, kakor so slovnice, slovarji, jezikoslovne razprave in enake šolske in znanstvene knjige. Taka pisava bi olajševala pouk učencem in učiteljem, pa tudi tujcem, ki bi se hoteli učiti slovenščine.

Iz vsega tega lahko posnamemo, zakaj piše o. Stanislav v tujih besedah *l* s topljenim *lj*. Po prej povedanem načelu o trdem *L*^u se mora ta izgovarjati za *u* ali *w* pred soglasniki in na koncu besede. V tujih besedah bi narod tudi izgovarjal *u* ali *w*, ako bi bila beseda vdomačena; ker pa ne kaže uvajati te izreke, zato je treba pisati dotične besede s topljenim *l*, za katerega ima Škrabec znamenje *lj*, ki ni dvojen glas *l+j* ampak enoten glas, kakor ruski mehki *l*.

Doslednost zahteva, da pišemo polglasnik povsod, kjer ga imamo v izreki. Imamo ga tudi pred sonantnim *r*-om, torej ga je treba pisati tudi v besedah *smert*, *vert* itd, kakor ga pišemo v: *pes*, *ves*, *volk* in drugih enakih. Ravno tako piše Škrabec: *kaker*, *kamer*,

česer, *čeger*, *čemer*, *nikomer* itd., ker je *e* na koncu znamenje polglasnika in ne čistega *e*. Isto velja za predlog *s*, kateremu pridevje polglasnik pred *s*, *š*, *z*, *ž*, *vs*, *vš*, *vz*, *vž*, kjer se v resnici mora izgovoriti n. pr. *sè* sestro.

Gledé tujk ne moremo reči, da jim je prijatelj, vendar tudi ne prehud sovražnik. Dokler je mogoče, rabimo domače besede, v sili si smemo pomagati tudi s tujo, samo da je dotičniku, ki jo bo bral, razumljiva. Še celo bolje je rabiti tuje, kakor pa napačno domačo n. pr. v „Češčenamariji“ *žegnan*, mesto napačne *blažen*, dokler se po postavnem potu ne vpelje prava prestava *blagoslovljen*.

Vsa ta načela in te nazore gledé izreke in pisave književne slovenščine, kakor tudi še mnogo drugega je o. Stanislav razpravljaj na platnicah „Cvetja“. Želimo, da bi jih izobraženi Slovenci pridno prebirali in ž njimi sebe in svoj jezik okoristili. — Učenemu o. Stanislavu, čigar življenje in delovanje smo tu le površno načrtali, pa dodeli Bog, da bi še dolgo vrsto let deloval svojemu redu v ponos, svojemu narodu v korist, vsemu Slovanstvu v čast!

Mir mi dajte! . . .

Mir mi dajte, mračne sanje!

Jaz naj hodim boljšo pot,
rad bi našel mlado vero,
da bi dvignil spet perot

in dosegel mlade čase,
vse nedolžne, mlade dni —,
da bi upanju pogledal
rádostno v solznè oči . . .

Mir mi dajte, zli duhovi!
Jaz bi ljubil, ljubil rad
s tistim ognjem, s tisto dušo,
kot sem ljubil tistikrat,

ko mi sklepala ročice
srečna mati je zvečer:
— Angel naj nad tabo čuje!
šepetala venomer . . .

Mir mi daj, zvijačni satan!
Ah, poznam ta tvoj smehlaj —:
na obrazu zorne deve
vabiš k sebi me skrivaj.

K veri, upanju, ljubezni
duša moja hrepeni,
da bom mogel svoji majki
mirno zreti spet v oči.

Jožef Bekš.